

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

ІНІ культури і мистецтв

Кафедра образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Директор ІНІ культури і мистецтв
Устименко-Косоріч О.А.
“_____” _____ 20__ р.

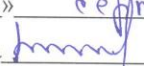
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

галузь знань 02 культура і мистецтво

спеціальність 023 образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

освітня-програма /Образотворче мистецтво. Станковий живопис

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією ІНІ культури і мистецтв
« 31 » _____ 2021 р.
Голова Руденко О.Ф.

Суми – 2021

Розробник:
Брижаченко Н.С. - кандидат мистецтвознавства, старший викладач
кафедри ОТМ, музикознавства та культурології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри
образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології
Протокол № 1 від "31" серпня 2021 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології
доктор мист., професор Зав'ялова О.К. _____

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів – 4	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й			
Семестр			
1-й			
Лекції			
18 год.			
Практичні, семінарські			
22 год.			
Самостійна робота			
78 год.			
Консультації:			
2 год.			
Загальна кількість годин – 120		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Нормативна навчальна дисципліна «Історія українського образотворчого мистецтва» є складовою професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 023 – образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Вивчення курсу «Історія українського образотворчого мистецтва» передбачає засвоєння студентами знань щодо становлення, розвитку та особливостей українського образотворчого мистецтва від часів первинного строю до сьогодення.

Дисципліна «Історія українського образотворчого мистецтва» на 1 курсі підготовки ОР Бакалавр призначена для теоретичної підготовки фахівця в галузі образотворчого та декоративного мистецтва і реставрації, дає змогу розширення професійних навиків аналізу творів українського мистецтва.

Вивчення курсу «Історії українського образотворчого мистецтва» передбачає засвоєння студентами знань певних етапів розвитку, напрямів, жанрів, стилів станкового живопису будь-якої історичної доби; життєвого шляху і творчості видатних художників; а також ознайомлення з теоретичними проблемами, пов'язаними з розкриттям структурної своєрідності, виразних засобів та матеріалів творів різних жанрів та стильових напрямів.

При вивченні дисципліни доцільно застосовувати принцип історичної послідовності та метод компаративного аналізу, що якнайкраще сприяють створенню загальної картини розвитку образотворчого мистецтва України, висвітленню еволюції того чи іншого жанру або стилю, а також творчості митців різних часів.

Дисципліна «Історія українського образотворчого мистецтва» розвиває ерудицію, критичне мислення та відповідальність студента в аспекті засвоєння великої кількості теоретичного матеріалу.

Метою дисципліни «Історія українського образотворчого мистецтва» на 1 курсі

підготовки бакалаврів є формування у студента загальних теоретичних знань для подальшої повноцінної самостійної роботи з творами образотворчого мистецтва.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Історія українського образотворчого мистецтва» викладається студентам ОР Бакалавр і вимагає обізнаності (в об'ємі шкільного курсу) із історичним розвитком культури і мистецтва, творчістю видатних митців та знаменитих творів живопису.

3. Результати навчання за дисципліною

Курс передбачає узагальнення знань про стильове різноманіття й теоретичні концепції розвитку образотворчого мистецтва протягом всього історичного розвитку, поглиблене вивчення термінології та професійного понятійного апарату. Забезпечує розширення знань про естетичні засади й тенденції розвитку напрямів мистецтва як галузі практичної діяльності, його функцій, структури та різновидів.

<p>Знання: особливостей мистецьких стилів та жанрів, загальні ідеї провідних художньо-естетичних та культурних тенденцій.</p> <p>Уміння: здійснювати мистецький аналіз художніх творів станкового живопису; виявляти особливості композиції, її стилістики та засобів втілення художнього змісту.</p>	<p>ПРН 1</p>	<p>Визначати, аналізувати і пояснювати історичні, культурологічні, соціокультурні, художньо-естетичні аспекти розвитку українського образотворчого і декоративного мистецтва.</p>
<p>Уміння: визначати художні складові мистецьких течій, художньо-технічні прийоми; категорії художніх засобів.</p> <p>Комунікація: вибудувати та обґрунтувати драматургічну концепцію художнього твору на основі проведеного мистецтвознавчого аналізу.</p>	<p>ПРН 2</p>	<p>Інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконологічні, іконографічні, формально-образні і формально-стилістичні чинники образотворення.</p>
<p>Знання: змісту та форм взаємодії та співробітництва у закладах сфери культури і мистецтва.</p> <p>Уміння: налаштувати спілкування, взаємодію та співробітництво методом налагодження діалогу та індивідуальних/колективних взаємовідносин.</p> <p>Комунікація: взаємодія з керівництвом, педагогами та студентами.</p>	<p>ПРН 6</p>	<p>Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освітній та музейній справах.</p>
<p>Знання: поняття та терміни, категорії, художні стилі та напрямки станкового живопису.</p> <p>Уміння: використовувати знання на практиці під час вивчення, аналізу та виконання творчих завдань.</p>	<p>ПРН 7</p>	<p>Володіти фаховою термінологією, науково-аналітичним апаратом, проводити аналіз та систематизацію фактологічного матеріалу та методикою проведення наукових досліджень.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
<p>А 90-100 балів Відмінно</p>	<p>студент досконало знає теоретичний матеріал і мистецькі зразки; відповідає без помилок; вміє застосовувати отриманні знання, оперувати понятійно-термінологічним апаратом; вміє роботи мистецтвознавчий аналіз та</p>

	графоаналітичний розбір творів образотворчого мистецтва
В 82-89 Добре	студент на достатньому рівні володіє теоретичним матеріалом, оперує понятійно-термінологічним апаратом, але недостатньо орієнтується в мистецьких стилях і техніках; робить мистецтвознавчий аналіз та графоаналітичний розбір творів станкового живопису не в повному обсязі.
С 74-81 Добре	студент в цілому володіє теоретичним матеріалом, але недостатньо переконливо оперує понятійно-термінологічним апаратом; недостатньо орієнтується в мистецьких стилях, техніках та історичних персоналіях; робить мистецтвознавчий аналіз та графоаналітичний розбір творів образотворчого мистецтва с помилками та не в повному обсязі.
Д 64-73 Задовільно	студент не досконало володіє теоретичним матеріалом та оперує понятійно-термінологічним апаратом; помітні відсутність системності, наполегливості, старанності у вивченні завдань та результативності підготовки; погано орієнтується в мистецьких стилях та історичних постатях живописців; робить мистецтвознавчий аналіз та графоаналітичний розбір творів образотворчого мистецтва с помилками та не в повному обсязі.
Е 60-63 Задовільно	студент у цілому обізнаний з теоретичним матеріалом та понятійно-термінологічним апаратом; явні відсутність системності, наполегливості, старанності у вивченні завдань та результативності підготовки; робить мистецтвознавчий аналіз та графоаналітичний розбір творів образотворчого мистецтва с помилками та не в повному обсязі.
FX 35-59 Незадовільно	явна недбалість індивідуальної підготовки, постійне невиконання теоретичних завдань, відсутність самостійної роботи та інтересу до предмету (як до історії, так і до зразків мистецтва), що вивчається; самостійна робота не виконується
F 0-35 Незадовільно	системна недбалість індивідуальної підготовки й невиконання теоретичних завдань, відсутність самостійної роботи та інтересу до предмету, що вивчається; самостійна робота не виконується

Розподіл балів

Поточний контроль									Разом	Загальна сума
Розділ 1			Розділ 2			Розділ 3				
T.1.1	T.1.2	T.1.3	T.2.1	T.2.2	T.2.3	T.3.1	T.3.2	T.3.3	60	100
Контроль лекційних (практичних) занять										
5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Контроль самостійних занять									40	
4	5	4	5	4	5	4	5	4		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 - 89	B	Добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	Задовільно
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: презентації практичних завдань та залік.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Первісне мистецтво. Період Середньовіччя та мистецтво XIV—XVI сторіч

Розділ 2. Українське образотворче мистецтво XVII – к. XIX ст.

Розділ 3. Українське образотворче мистецтво XX – п. XXI ст.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Первісне мистецтво. Період Середньовіччя та мистецтво XIV—XVI сторіч

Тема 1.1. Первісне мистецтво України

Тема 1.2. Мистецтво Київської Русі

Тема 1.3. Українське мистецтво XIV—XVI ст. Переходова доба та українське Відродження

Розділ 2. Українське образотворче мистецтво XVII – к. XIX ст.

Тема 2.1. Українське мистецтво XVII-XVIII ст. Українське бароко. Рококо

Тема 2.2. Класицизм та романтизм в українському образотворчому мистецтві

Тема 2.3. Творчість українських митців XIX - п. XX ст. Період модерну в українському мистецтві

Розділ 3. Українське образотворче мистецтво XX – п. XXI ст.

Тема 3.1. Мистецтво авангарду в Україні

Тема 3.2. Мистецтво соцреалізму

Тема 3.3. Образотворче мистецтво України к. XX – п. XXI ст.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	У тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост. роб.		Лекції	Практ.	Конс.	Самос. роб.
Розділ 1. Первісне мистецтво. Період Середньовіччя та мистецтво XIV—XVI сторіч										
Тема 1.1. Первісне мистецтво України	12	2	2		8					
Тема 1.2. Мистецтво Київської Русі	13	2	2		9					
Тема 1.3. Українське мистецтво XIV—XVI ст. Переходова доба та українське Відродження	13	2	2		9					
Розділ 2. Українське образотворче мистецтво XVII – к. XIX ст.										
Тема 2.1. Українське мистецтво XVII-XVIII ст. Українське бароко. Рококо	12	2	2		8					
Тема 2.2. Класицизм та романтизм в українському образотворчому мистецтві	14	2	3		9					
Тема 2.3. Творчість українських митців XIX - п. XX ст. Період модерну в українському мистецтві	14	2	3		9					
Розділ 3. Українське образотворче мистецтво XX – п. XXI ст.										
Тема 3.1. Мистецтво авангарду в Україні	14	2	3	1	8					
Тема 3.2. Мистецтво соцреалізму	14	2	3		9					
Тема 3.3. Образотворче мистецтво України к. XX – п. XXI ст.	15	2	3	1	9					
Всього:	120	18	22	2	78					

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ 1. Первісне мистецтво. Період Середньовіччя та мистецтво XIV—XVI сторіч			
Тема 1.1. Первісне мистецтво України.			
1	Ознайомлення з первісними культурами. Мистецтво українського палеоліту. Мистецтво Трипілля. Мистецтво скіфів, кіммерійців, антив.	2	

Тема 1.2. Мистецтво Київської Русі.			
2	Архітектура Київської Русі. Особливості внутрішнього устаткування сакральних споруд. Монументальний живопис. Фрески, мозаїки Іконопис часів Київської Русі Книжкова мініатюра	2	
Тема 1.3. Українське мистецтво XIV—XVI ст. Переходова доба та українське Відродження			
3	Храмове будівництво України XIV—XV ст. Художнє різьблення та українське малярство XIV—XV ст. Іконопис і книжкова мініатюра	2	
РОЗДІЛ 2. Українське образотворче мистецтво XVII – к. XIX ст.			
Тема 2.1. Українське мистецтво XVII-X VIII ст. Українське бароко. Рококо			
4	Архітектура українського бароко. Козацьке бароко Розвиток станкового живопису	2	
Тема 2.2. Класицизм та романтизм в українському образотворчому мистецтві			
5	Класицизм як особливий напрямок у розвитку української архітектури.	2	
Тема 2.3. Творчість українських митців XIX - п. XX ст. Період модерну в українському мистецтві			
6	Український модерн в архітектурі	2	
РОЗДІЛ 3. Українське образотворче мистецтво XX – п. XXI ст.			
Тема 3.1. Мистецтво авангарду в Україні			
7	Загальні характеристики періоду, різновиди авангардних напрямків	2	
Тема 3.2. Мистецтво соцреалізму			
8	Архітектура періоду соцреалізму Скульптура та монументальний живопис	2	
Тема 3.3. Образотворче мистецтво України к. XX – п. XXI ст.			
9	Українська скульптура к. XX - п. XXI ст.. Л.Бавер, Л.Жуковська, З.Федик, І.Ястребов. К.Мамедов та ін. Твори монументального живопису в Україні. Мозаїка, вітраж	2	
Разом		18	

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ 1. Первісне мистецтво. Період Середньовіччя та мистецтво XIV—XVI сторіч			
Тема 1.1. Первісне мистецтво України.			
1	Ознайомлення з первісними культурами. Огляд символіки трипільської культури та її застосування у декоруванні побутових об'єктів.	2	

	Ознайомлення з ювелірним мистецтвом скіфів		
Тема 1.2. Мистецтво Київської Русі.			
2	Дослідження мистецтва часів Київської Русі (архітектура, монументальний живопис, іконопис, книжкова мініатюра). Огляд та аналіз матеріалу	2	
Тема 1.3. Українське мистецтво XIV—XVI ст. Переходова доба та українське Відродження			
3	Ознайомлення з українським образотворчим мистецтвом XIV – XVI ст. Порівняння прикладів храмового будівництва, художнього різьблення, порівняльний аналіз українського малярства, іконопису та книжкової графіки.	2	
РОЗДІЛ 2. Українське образотворче мистецтво XVII – к. XIX ст.			
Тема 2.1. Українське мистецтво XVII-X VIII ст. Українське бароко. Рококо			
4	Творчість Івана Георга Пінзеля	2	
Тема 2.2. Класицизм та романтизм в українському образотворчому мистецтві			
5	Станковий живопис періоду романтизму.	2	
6	Творчість видатних українських художників	2	
Тема 2.2. Творчість українських митців XIX - п. XX ст. Період модерну в українському мистецтві			
7	Видатні українські живописці к XIX – п. XX ст. О. Мурашко, Ф. Кричевський, П. Левченко, М. Жук.	2	
РОЗДІЛ 3. Українське образотворче мистецтво XX – п. XXI ст.			
Тема 3.1. Мистецтво авангарду в Україні			
8	Творчість видатних українських авангардистів. О. Екстер, К. Малевича.	2	
9	Творчість О. Архипенка та його архипентура	2	
Тема 3.2. Мистецтво соцреалізму			
10	Художня спадщина українських живописців соцреалізму.	2	
Тема 3.3. Образотворче мистецтво України к. XX – п. XXI ст.			
11	Сучасні українські мурали. Станковий живопис В. Чауса, Т. Яблонської, А. Константинопольського, О.Векленко, М. Титова та ін	2	
Разом		22	

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ 1. Первісне мистецтво. Період Середньовіччя та мистецтво XIV—XVI сторіч			
Тема 1.1. Первісне мистецтво України.			
1	Зібрати графічний матеріал про мистецтво трипільців, скіфів, сарматів, кіммерійців.	2	

2	Обрати один з творів образотворчого мистецтва трипільців, скіфів, сарматів, кіммерійців та написати про нього есе. Розказати про історію обраного об'єкту та його художні особливості, формоутворення, характер орнаменту, застосовані символи та їх тлумачення, зробити підсумок. Обсяг 3 сторінки	6	
Тема 1.2. Мистецтво Київської Русі.			
3	Аналіз твору мистецтва Обрати один з об'єктів монументального живопису часів Київської Русі та зробити аналіз твору. Розкрити сюжетне наповнення, окреслити історичне підгрунття	4	
4	Зробити графоаналітичний розбір роботи (композиційний устрій)	5	
Тема 1.3. Українське мистецтво XIV—XVI ст. Переходова доба та українське Відродження			
5	Аналіз твору мистецтва Обрати один з об'єктів іконопису або книжкової мініатюри періоду XIV—XV ст. та зробити аналіз твору. Розкрити сюжетне наповнення, окреслити історичне підгрунття, зазначити символіку зображення	4	
6	Зробити графоаналітичний розбір роботи (композиційний устрій)	5	
РОЗДІЛ 2. Українське образотворче мистецтво XVII – к. XIX ст.			
Тема 2.1. Українське мистецтво XVII-X VIII ст. Українське бароко. Рококо			
7	Створити малюнок однієї зі скульптур українського майстра маньєризму Івана Георга Пінзеля. Формат А4. Матеріал за вибором студента	6	
Тема 2.2. Класицизм та романтизм в українському образотворчому мистецтві			
8	Аналіз твору мистецтва Обрати один з творів станкового живопису періоду класицизму та зробити аналіз твору. Розкрити сюжетне наповнення, окреслити історичне підгрунття, зазначити символіку зображення (якщо вона є).	4	
9	Зробити графоаналітичний розбір роботи (композиційний устрій)	6	
Тема 2.3. Творчість українських митців XIX - п. XX ст. Період модерну в українському мистецтві			
10	Альбом збору матеріалу. Зібрати фото матеріали об'єктів української архітектури у стилі модерн.	4	
11	Створити альбом з фотографіями об'єктів української архітектури у стилі модерн. Формат А4. На кожній сторінці 1 фото та анотація під ним (зазначити назву об'єкту, місце розташування, автора та окреслити основні характерні риси). Кількість листів 5 шт.	6	
РОЗДІЛ 3. Українське образотворче мистецтво XX – п. XXI ст.			
Тема 3.1. Мистецтво авангарду в Україні			

12	Аналіз твору мистецтва Обрати один з творів станкового живопису періоду авангарду та зробити аналіз твору. Окреслити історичне підґрунтя та концепцію твору	4	
13	Зробити графоаналітичний розбір роботи (композиційний устрій)	6	
Тема 3.2. Мистецтво соцреалізму			
14	Здійснити підготовчий збір матеріалу.	2	
15	Есе. Обрати один з творів образотворчого мистецтва періоду соцреалізму та написати про нього есе. Розказати про історію обраного об'єкту та його художні особливості, формоутворення, композицію, колористичну гаму, розкрити сюжет, окреслити символи, зробити підсумок. Обсяг 3 сторінки	6	
Тема 3.3. Образотворче мистецтво України к. XX – п. XXI ст.			
16	Здійснити підготовчий збір матеріалу.	2	
17	Ознайомитись з програмою по створенню відео-презентацій (Windows Live Movie Maker)	3	
18	Відео презентація. Обрати одного із українських діячів сучасного образотворчого мистецтва та створити відео презентацію на 3 хвилини	3	
Разом		78	

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Абрамович С.Д. Світова та українська культура: [навч. посіб.] / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова. – Львів: Світ, 2004. – 343 с.
2. Висоцький В.Ю. Історія української культури: [навч. посіб.] / В.Ю. Висоцький. – Дніпропетровськ: НметАУ, 2009. – 130 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела http://www.nbuv.gov.ua/books/2009/09_vojik.pdf.
3. Грушевський М. Ілюстрована історія України / М. Грушевський. – К.: Наук. думка, 1992. – 544 с.
4. Задорожний В. Курс історії української культури (IX – початок XXI ст.): [навч. посіб.] / В. Задорожний, Ю. Кундрат. – Ужгород: Гражда, 2009. – 432 с.
5. Закович М.М. Культурологія: українська та зарубіжна культура: [навч. посіб.] / М.М. Закович, І.А. Зязюн І. – К.: Знання, 2007. – 567 с.
6. Історія української культури / [за ред. І. Крип'якевича]. – К.: Либідь, 1999. – 651 с.
7. Культурологія: теорія та історія культури: [навч. посіб.] – [вид. 3-тє, перероб. та доп. / за ред. І.І. Тюрменко]. – К.: Центр учбової літератури, 2010.– 370 с.

8. Масол Л.М. Художня культура: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л.М.Масол. – К.: Генеза, 2009. – 288с.
9. Огієнко І. Українська культура: коротка історія культурного життя українського народу / І. Огієнко. – К.: Довіра, 1992. – 141 с.
10. Попович М. Нарис з історії української культури. 2-е видання, виправлене. – К.: АртЕл, 2001. – 728 с.
11. Черепанова С.О. Українська культура: історія і сучасність: [навч. посіб.] / С.О. Черепанова, В.Г. Скобний, І.В. Бичко І.В. – Львів: Світ, 1994. – 456 с.
12. Шейко В.М. Історія української культури: [навч.посіб.] / В.М. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська ; наук.ред. В.М.Шейко. – К.:Кондор, 2010. – 264с.

Допоміжні

1. Антофійчук В.І. Культурологія: Корот. термін. словник / В.І.Антофійчук; Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича – Чернівці: Рута, 2002. – 151 с.
2. Безклубенко С.Д. Українська культура: погляд крізь віки: Історико-теоретичні нариси / С.Д. Безклубенко. – Ужгород: Карпати, 2006. – 512 с.
3. Борзова Е.П. История мировой культуры - The history of word culture: Учеб. пособ. Для студ. Вузов искусств и культуры / Е.П. Борзова; Санкт-Петербургский унив. культ. и искусств. – СПб.: Лань, 2001. – 672 с.
4. Вечірко Р.М. Українська та зарубіжна культура: [навч.-метод. посіб.] / Р.М. Вечірко, О.М. Семашко, В.В. Олефіренко, Д.Ю. Кобринський. – К.: КНЕУ, 2003. – 368 с.
5. Герчанівська П.Е. Культурологія: Навч. посіб. для дистанційного навч. / П.Е.Герчанівська. – К.: ун-т «Україна», 2005. – 260 с.
6. Греченко В.А. Історія світової та української культури: [підручник для вищ.навч.закл.] / В.А.Греченко, І.В.Чорний, В.А.Кушнерук, В.А.Режко. – К.: Літера ЛТД, 2010. – 480 с.
7. Історія світової культури: Навч. пос. для студ. гуманіст. спецвузів / Л.Т.Левчук, В.С.Грищенко. – К.: Либідь, 2000. – 368 с.
8. Історія української культури: Побут. Письменство. Мистецтво. Театр. Музика [за ред. Крип'якевича І.] – [3-є вид. стереотип.] – К.: Либідь, 2000. – 654 с.
9. Клапчук С.М. Історія української та зарубіжної культури: [навч. посіб.] / С.М. Клапчук, В.Ф. Остафійчук, Б.І. Білик, Ю.А. Горбань. – К.: Знання-Прес, 2004. – 364 с.
10. Крвавич Д.П. Українське мистецтво: навч. посіб.: У 3 ч. / Д.П.Крвавич, В.А.Овсійчук, С.О. Черепанова. – Львів: Світ, 2005. – С. 61-100.
11. Макаров А.М. Світло українського барокко / А.М.Макаров.– К.: Мистецтво, 1994. – 287 с.
12. Нельговський Ю. П. Українське мистецтво від найдавніших часів до початку ХХ ст. – К.: Радянська школа, 1976. – 136 с.
13. Меднікова Г.С. Українська та зарубіжна культура ХХ століття. – Ukrainian and Foreign Cultur of the 20-th Centure: [навч.посіб.] / Г.С. Меднікова. – К.: Знання, 2002. – 216 с.

14. Наулко В.І. Культура і побут населення України: [навч.посіб.] / В.І. Наулко, Л.Ф. Артюх, В.Ф. Горленко, Т.В. Косьміна. – К.: Либідь, 1991. – 232 с.
15. Основи художньої культури. Теорія та історія української художньої культури [за ред. В.О. Лозового та Л.В. Анучиної]. – Харків: Основа, 1999. – 444 с.
16. Степовик Д.В. Скарби України / Д.В. Степовик. – К.: Веселка, 1990. – 192 с.
17. Тищенко О.Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (XIII – XVIII ст.) / О.Р. Тищенко. – К.: Либідь, 1992. – 189 с.
18. Український живопис: Сто вибр. творів: Альбом / Авт.-упоряд. Ю. В. Беличко. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с.
19. Українська культура в контексті світових глобалізаційних процесів / [гол.ред. Г.Скрипник.]. – К., 2005. – 360 с.
20. Художня культура України: навч. посіб [за заг. ред. Л.М. Масол]. – К.: Вища школа, 2006. – 239 с.
21. Шевчук В.О. Українська культура: загальні питання: культуро-стилістичні епохи. Освіта. Національна ідея / В.О. Шевчук. – К.: Товариство «Знання» України, 2007. – 227 с.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Програма здійснюється за наявності дидактичних та ілюстративних матеріалів, а також навчально-методичного матеріалу (посібників, монографій, популярної літератури з історії образотворчого мистецтва, ілюстрованих альбомів, доступу до електронних ресурсів) та апаратури (відеопроєктор, комп'ютер, ноутбук) для проведення практичних занять з достатньою кількістю ілюстрацій (презентацій) зразків, що вивчаються за програмою. Як наочні методи навчання можливо здійснювати відвідування виставок, вернісажів, майстерень художників, організацію екскурсій тощо.